

Страхов Тимофій Данилович (1890–1960 рр.)

Доктор біологічних наук, професор, член-кореспондент АН України, почесний академік ВАСГНІЛ, заслужений діяч науки України народився 4 лютого 1890 р. в с. Лучки Корочанського повіту Курської губернії у бідній селянській родині. У віці 15 років його віддали на навчання до Курської духовної семінарії, де він провчився 4 роки та брав участь у виданні журналу «Восход», який відображав прогресивні демократичні погляди.

У 1909 р. вступив на природниче відділення фізико-математичного факультету Харківського університету (нині Національний університет ім. В.Н. Каразіна), який закінчив у 1916 р.

У 1913–1930 рр. працював науковим співробітником Харківської сільськогосподарської дослідної станції. З 1918 р. – асистент кафедри ботаніки і лісівництва Ново-Олександрійського інституту сільського господарства і лісівництва. У 1920–1924 рр. науковий співробітник кафедри ботаніки Харківського інституту сільського господарства і лісівництва ім. Х. Раковського. У 1924 р. організував та став першим завідувачем кафедри фітопатології Харківського інституту сільського господарства і лісівництва ім. Х. Раковського. Яку очолював до 1956 р. У 1928 р. очолив відділ фітопатології Українського науково-дослідного інституту прикладної ботаніки.

Після смерті свого вчителя, доктора біологічних наук А.О. Потебні Тимофій Данилович очолив відділ фітопатології Харківської обласної дослідної станції. За його ініціативою для інвентаризації хвороб рослин за екологічними зонами та розробки теоретичних основ боротьби з хворобами створено близько ста спостережних і опорних пунктів та вісім філіалів, що стали працювати за єдиним планом у різних зонах Лівобережної України. Методи обліку захворювань рослин, що були розроблені ними, затверджено базовими для України та Росії.

У 1930 р. був організатором Українського інституту захисту рослин у де до 1932 р. працював завідувачем відділу фітопатології. У 1932 р. разом з Віктором Григоровичем Аверіним та Олексієм Олексійовичем Мігуліним був організатором та став першим деканом першого в Україні факультету захисту рослин Харківського сільськогосподарського інституту, який очолював до 1951 р. З 1941 по 1942 р. – професор кафедри фітопатології Саратовського сільськогосподарського інституту. У 1944 р. працював в Інституті біології Харківського державного університету ім. О.М. Горького

(1944 р.). У 1944–1956 рр. завідував відділом фітопатології Інституту генетики і селекції АН УРСР.

У 1951 р. Тимофію Даниловичу присуджено почесне звання заслуженого діяча науки України. З 1956 р. – почесний академік ВАСГНІЛ.

Професор Т.Д. Страхов – один з перших організаторів справи захисту рослин в Україні. За його ініціативою в 1920–1925 рр. створено мережу спостережних фітопатологічних пунктів. Він один з розробників системи протисажкових заходів, а також інструкцій щодо обліків захворювань польових, городніх і садових культур. Запропонував метод ранньої діагностики ступеня стійкості сортів проти сажкових хвороб. Розробив десорбційно-газовий метод боротьби із сажковими хворобами зернових культур та оригінальні навчальні курси «Загальна фітопатологія і мікологія і вчення про імунітет» і «Боротьба з хворобами сільськогосподарських культур».

У 1923 р. Т.Д. Страхов запропонував теорію патологічного процесу в рослин. У 1934 р. ученого затверджено кваліфікаційною комісією НКП УРСР у званні професора. У 1935 р. за результатами наукових праць було присвоєно науковий ступінь доктора біологічних наук без захисту дисертації.

Учений є засновником наукового напрямку вивчення хворої рослини у всіх її взаємозв'язках: рослина–патоген–живитель. Уперше в світовій фітопатологічній практиці розробив і впровадив у виробництво комбіновану шкалу оцінки імунологічних властивостей сортів. Підсумком його фундаментальних досліджень є створення теорії фізіологічного імунітету рослин до інфекційних захворювань. Створена ним наукова школа мікології та фітопатології стала основою розвитку цих наук не тільки в Україні, а й за її межами. Професор Т.Д. Страхов підготував чотирьох докторів і більше 30 кандидатів наук, опублікував більше 110 наукових робіт. Чітко продуману систему фітопатологічних поглядів Т.Д. Страхов виклав у монографії «О механизме физиологического иммунитета растений к инфекционным болезням», 1959 р.

Наукова, громадська та педагогічна діяльність Т.Д. Страхова відзначена державними нагородами: орденом Леніна, трьома орденами «Знак Пошани», медаллю «За доблесну працю у Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Помер Тимофій Данилович 11 жовтня 1960 р. у м. Харків.